

Mangel på den daglige muligheten for samtale og problemløsning som samboende/ gifte har tilgang til, kan være årsaken til at enslige pasienter har størst behov for nettverksmøter, hvor sentrale personer i deres sosiale nettverk er til stede.

Nettverksmøtet gir muligheter for å drøfte både somatiske og psykososiale (for eksempel relasjonelle) utfordringer som den kroniske sykdommen representerer både for pasienten og hennes sosiale relasjoner.

Avhandlingens tittel

Rheumatoid arthritis, social network and social support. A cross-sectional survey of female patients with rheumatoid arthritis and a controlled trial of a social network intervention

Utgår fra

Institutt for medisinske atferdsfag og
Revmatologisk avdeling
Diakonhjemmet sykehus

Disputas (dr.philos.) 23.10. 2003

Universitetet i Oslo

Live Fyrand

Institutt for medisinske atferdsfag
Universitetet i Oslo
Postboks 1111 Blindern
0317 Oslo

B-vitaminer og antiepileptika

Antiepileptika brukes i behandlingen av epilepsi, ved enkelte smertetilstander og ved visse psykiske lidelser. Behandlingen strekker seg ofte over mange år. Man har tidligere hatt mistanke om at antiepileptika kan gi mangel på B-vitaminer og påvirke omsetningen av aminosyren homocystein. Dette kunne i så fall være årsak til viktige bivirkninger forbundet med antiepileptika.

I denne studien ble 101 pasienter med epilepsi undersøkt og sammenliknet med 101 friske personer av samme kjønn og alder, og med de samme tobakksvaner. Metioninbelastning ble anvendt for å få mer presis informasjon om homocysteinomsetningen i kroppen. Pasienter under behandling med medikamentene carbamazepin, fenytoin, fenobarbital eller primidon, hadde høye plasmakonsentrasjoner av homocystein, kombinert med lave nivåer av vitaminene folat, B₂ og B₆. Pasientene som fikk medikamentet valproat hadde normale plasmakonsentrasjoner av homocystein, folat og vitamin B₂, men lave konsentrasjoner av vitamin B₆ og høye konsentrasjoner av vitamin B₁₂.

Pasientene med fastende hyperhomocysteinemi hadde økte plasmakonsentrasjoner av to endotelcellemarkører: von Willebrands faktor og P-selektin. Dette kan bety at disse pasientene har et aktivert vaskulært endotel og dermed begynnende hjerte- og karsykdom. Funnet er interessant, sett i lys av tidlige

rapporter om tre ganger så høy dødelighet av hjerte- og karsykdom blant pasienter med epilepsi.

33 pasienter med høye plasmakonsentrasjoner av homocystein og lave av B-vitaminer fikk behandling med tre B-vitaminer (folat, B₂ og B₆) i en måned. Etter vitaminbehandling var homocystein-konsentrasjonene tilnærmet normalisert, men plasmakonsentrasjonene av von Willebrands faktor og P-selektin var upåvirket. Derimot var konsentrasjonen av ICAM-1 (intercellular adhesion molecule-1) og E-selektin redusert, mens konsentrasjonen av VCAM-1 (vascular cell adhesion molecule-1) hadde økt etter vitaminbehandling. Funnet er vanskelig å tolke, men kan tyde på at slik vitaminbehandling motvirker hjerte- og karsykdom hos pasienter som bruker «antiepileptika».

Det er rimelig å anta at endringene i B-vitamin- og homocystein-konsentrasjoner har betydning for den økte forekomst av misdannelser hos barn av mødre med epilepsi. De har sannsynligvis også betydning for andre bivirkninger av antiepileptika, så som tretthet, depresjon og hukommelsesvansker.

Konklusjonen er at pasienter som behandles med antiepileptika, ofte har behov for tilskudd av både folsyre, vitamin B₂ og B₆.

Avhandlingens tittel

Homocysteine and B-vitamins in patients on antiepileptic drugs

Utgår fra

Institutt for indremedisin og
Sentralsjukehuset i Rogaland

Disputas 3.9. 2003

Universitetet i Bergen

Terje Apeland

terje.apeland@med.uib.no
Medisinsk klinikk
Sentralsjukehuset i Rogaland
4011 Stavanger

Fertilitetsbevarende behandling ved testikkelkreft

Femårsoverlevelse for pasienter med cancer testis er nå > 95 %. Langtidbivirkninger og livskvalitet, der fertilitet er viktig for det psykososiale velværet, er derfor blitt svært viktig for disse pasientene. Målet med arbeidet var å vurdere fertilitet hos pasienter med testikkelkreft og betydningen av fertilitetsbevarende behandling.

Arbeidet er basert på undersøkelser av pasienter som ble behandlet for cancer testis ved Radiumhospitalet i tiden 1980–99. Data er hentet fra pasientjournaler, spørreskjemaer og målinger av stråledoser utført på et Aldersonfantom.

Strålebehandling mot paraaortalfelt (PA)

fører til betydelig lavere stråledose mot testiklene enn ved tidligere brukt doglegfelt (DL). Ved strålebehandling mot DL avtar gonadedosen med økende symfyse-testikkel-avstand. Gjenværende testis bør plasseres med 30 vinkling fra pasientens longitudinelle akse for mest mulig å redusere strålebelastningen.

Sammenliknet med PA-bestråling er spermiekonsentrasjonen etter strålebehandling mot DL signifikant redusert ett år etter behandling. En matematisk modell for beregning av gonadedosen ble utviklet.

Etter postkjemoterapeutisk nervesparende retroperitonealt lymfeknutetoalett (RPLND) ble antegrad ejakulasjon bevart hos 90 % av pasientene sammenliknet med 10 % ved modifisert bilateralt RPLND. 50 % av pasientene som forsøkte å få barn etter slik behandling, lyktes.

Hos pasienter som fikk tett oppfølging (surveillance) bedret spermatogenesis seg i løpet av det første året etter orkidektomi, spesielt ved normalt FSH-nivå initialt. For høyet FSH-nivå etter unilateral orkidektomi er assosiert med vedvarende oligospermi og representerer en risikofaktor for cancer testis bilateralt. FSH-nivået er assosiert med tidsintervaller mellom de to diagnosene av testikkelkreft. En tredel av pasientene med metakron, bilateralt invasiv cancer som forsøker å få barn etter første orkidektomi lykkes i å initiere et svangerskap, ikke sjelden ved hjelp av assistert befruktning. Mange pasienter med cancer testis kan bli far selv ved svært lave spermiekonsentrasjoner ved hjelp av nye teknikker for assistert befruktning (ICSI).

Nedfrysing av sæd bør derfor gjøres så sant det kan påvises levende spermier. Tiden mellom de to orkidektomier bør benyttes til gjentatte nedfrysninger av sæd hos pasienter med høy risiko for bilateral cancer og som senere kan tenke seg barn.

Arbeidet har bidratt til bedre informasjon og bedre fertilitetsbevarende behandling for pasienter med cancer testis. Resultatet fremkommet i arbeidet vil også komme til nytte for unge pasienter med andre kreftformer.

De fleste pasienter med testikkelkreft kan bli fedre etter sin behandling hvis ansvarlig lege i størst mulig utstrekning anvender fertilitetsbevarende behandlingsmetoder.

Avhandlingens tittel

Fertility saving treatment in testicular cancer

Utgår fra

Onkologisk avdeling
Radiumhospitalet

Disputas 20.6. 2003

Universitetet i Oslo

Kari Dolven Jacobsen

Onkologisk avdeling
Radiumhospitalet
0310 Oslo